

Zofia Ratajczak

Wydział Pedagogiki i Psychologii w okresie 1990-1993

Chowanna 2, 227-238

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 2007	R. L (LXIII)	T. 2 (29)	s. 227–238
------------	--	---------------	-----------------	--------------	------------

Wydział Pedagogiki i Psychologii w okresie 1990–1993

Funkcjonowanie Wydziału w okresie 1991–1993 było warunkowane tym, co działo się w całym uniwersytecie oraz w kraju, także w latach poprzednich. Był to okres zmian w *Ustawie o szkolnictwie wyższym*, wychodzących naprzeciw dążeniom środowiska akademickiego kraju do uzyskania pełnej autonomii, przy jednoczesnym drastycznym ograniczeniu funduszy państwa nie tylko na badania, ale i na dydaktykę. W szkolnictwie wyższym znamienym zjawiskiem owych czasów była decyzja władz o uiszczeniu opłat za studia zaoczne, powtarzanie roku, powtarzanie egzaminów. Dzięki wpłatom studentów Wydział mógł realizować konieczne zakupy i pokrywać koszty usług niezbędnych do sprawnego funkcjonowania jako jednostka dydaktyczna. Wydział otrzymał nieadekwatne do rzeczywistych osiągnięć oceny KBN, co pociągnęło za sobą brak odpowiedniej dotacji na badania. Zbyt mała była liczba grantów oraz zgłoszonych projektów badawczych. Zatwierdzono tylko jeden projekt (prof. dr hab. I. Heszten-Niejodek), jeden został przez KBN zaakceptowany (dr M. Pietras), lecz decyzje o dofinansowaniu odroczone. Ostatnie lata upłynęły pod znakiem ostrego kryzysu finansowego, który najboleśniej odczuły oświata i nauka. Biorąc pod uwagę te negatywne uwarunkowania zewnętrzne, Wydział mimo wszystko wyszedł obronną ręką z sytuacji kryzysowej.

Do najważniejszych osiągnięć Wydziału w owych latach należy zaliczyć:

1. Uruchomienie 3-letnich uzupełniających studiów magisterskich dla absolwentów studiów nauczycielskich.

2. Objęcie patronatem naukowym Kolegium Nauczycielskiego w Bytomiu.
3. Dokonanie reformy programu studiów, zwłaszcza pedagogicznych.
4. Zapewnienie możliwości realizowania na Wydziale zajęć z przedmiotu – informatyka.
5. Zorganizowanie Centrum Badań Psychologicznych dla Gospodarki.
6. Nawiązanie ścisłej współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym, Kolegium Języka Biznesu, Śląską Międzynarodową Szkołą Handlową.

Dokładne zrozumienie funkcjonowania Wydziału wymaga skupienia uwagi zarówno na psychologii, jak i na pedagogice, jednakże z uwagi na fakt, że dziekanem w latach 1990–1993 został wybrany przedstawiciel psychologii (prof. Z. Ratajczak) w sprawozdaniu tym w naturalny sposób eksponowane są akcenty związane z psychologią.

Instytut Psychologii powstał w roku 1974, oddzieliwszy się od Instytutu Pedagogiki i Psychologii, działającego w obrębie Wydziału Humanistycznego. Powołanie tej placówki było związane z tym, że w istotny sposób zadania pedagogów i psychologów różniły się nie tylko w zakresie kształcenia, ale także badań. Wzrosła w latach 1968–1974 liczba studentów, powiększył się skład osobowy pracowników z 7 (w roku 1968) do 27 (w roku 1974). Nowy Instytut Psychologii wszedł po reorganizacji w skład nowego Wydziału Nauk Społecznych. Zamiast więc jak poprzednio zasiadać w Radzie Wydziału obok przedstawicieli filologii, pedagogiki i historii – psychologowie zasiedli obok filozofów, socjologów, historyków, politologów i ekonomistów.

Psychologia nie tylko jako kierunek kształcenia, ale także jako dziedzina badań naukowych była od samego początku dyscypliną uprzywilejowaną, do której odnoszono się z uznaniem i popierano jej rozwój. Rozumiejąc konieczność wzmocnienia kadrowego Instytutu, oprócz starań o pozyskanie samodzielnych pracowników nauki z innych środków kraju, wystąpiono w stosunku do 4 adiunktów o nadanie tytułów docentów kontraktowych. Posunięcie to miało dobre i złe strony. Dobre polegały na tym, że i tak obciążeni maksymalnie adiunkci pełnili *de facto* rolę samodzielnych pracowników – szybciej dojrzewali społecznie, podejmując złożone zadania, złe strony – to takie, że jednocześnie mieli mniej czasu na własną pracę badawczą i w rezultacie nie wszystkim udało się uzyskać habilitacje. Trzeba dodać, że nie było wyboru, wówczas była to jedyna możliwość tzw. formalnego wzmocnienia kadry.

Samo powstanie Instytutu jest dowodem takiego rozwoju działalności psychologicznej w Uniwersytecie Śląskim, że stało się możliwe i konieczne wyodrębnienie oddzielnej jednostki organizacyjnej. W latach następnych Instytutem kierowali: doc. dr Kazimierz Czarnecki (1975/1976), doc. dr hab.

Wilhelmina Wosińska (1976–1979 i 1979–1981) oraz doc. dr hab. Zofia Ratajczak (1981–1984).

W omawianym okresie zmieniała się kilkakrotnie struktura organizacyjna Instytutu. W latach 1974–1975 istniały 4 zakłady: Zakład Psychologii Ogólnej, którym kierował doc. A. Barczyk, Zakład Psychologii Klinicznej – kierowany przez dr. J. M. Stanika, Zakład Psychologii Pracy pod kierunkiem doc. Z. Ratajczak oraz Zakład Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej pod kierunkiem doc. M. Bolechowskiej. Już w roku 1975 powstał Zakład Psychologii Społecznej pod kierunkiem doc. W. Wosińskiej, a w rok później (1976) nowy Zakład Psychologii Nauczania pod kierunkiem dr. M. Wosińskiego, zaś kierownictwo Zakładu Psychologii Ogólnej przejął doc. K. Czarnecki. Tak więc istniało 6 zakładów i taką strukturę organizacyjną miał Instytut do 1981 roku. W gorących dyskusjach, jakie miały miejsce w latach 1980–1981, postanowiono radykalnie zmienić oprawę organizacyjną Instytutu tak dalece, że zamiast zakładów powstały zespoły pod kierunkiem nie tylko samodzielnych pracowników nauki, lecz również wyróżniających się samodzielnością i oryginalnością myślenia adiunktów. Po upływie roku okazało się jednak, że bardzo trudno jest kierować zespołem luźno powiązanych pracowników ówczesnego Instytutu. W rok później powrócono do struktury zakładowej i powołano 5 zakładów: Zakład Psychologii Ogólnej, Zakład Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej, Zakład Psychologii Społecznej, Zakład Psychologii Klinicznej i Zakład Psychologii Pracy i Organizacji.

W latach 1976–1981 w Instytucie 4 osoby uzyskały habilitacje oraz udało się pozyskać docenta z zewnątrz, tj. z Akademii Medycznej w Warszawie. Okresowo, w wymiarze 1/2 etatu w latach 1976–1979 współpracowali z nami adiunkci i docenci innych uczelni, a mianowicie: doc. K. Kaiser i dr A. Beauval z Uniwersytetu Jagiellońskiego, dr A. Eliaz z Uniwersytetu Warszawskiego.

W latach 1984–1994 w miejscu zlikwidowanego Instytutu Psychologii funkcjonowały 4 katedry:

1. Katedra Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy (pod kierunkiem prof. dr hab. Zofii Ratajczak);
2. Katedra Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej (pod kierunkiem doc. dr hab. Marii Blechowskiej), przekształcona w 1993 roku w Katedrę Psychologii Zdrowia i Rozwoju Człowieka (pod kierunkiem prof. dr hab. Ireny Heszen-Niejodek);
3. Katedra Społecznej Psychologii Kształcenia (pod kierunkiem prof. dr hab. Wilhelminy Wosińskiej);
4. Katedra Psychologii Klinicznej (pod kierunkiem doc. dr hab. Jana M. Stanika).

Powoli dojrzewiała myśl o tym, że najbardziej odpowiednią strukturą będą instytuty, a dopiero w ich obrębie – katedry i zakłady. To był rodzaj przesłania do realizacji w następnej kadencji i tak się rzeczywiście stało – najpierw powstał w 1994 ponownie Instytut Psychologii, a następnie Instytut Pedagogiki, które przetrwały, choć w zmienionej postaci, do dziś.

Refleksje dotyczące historii instytucji naukowych są ważne nie tylko ze względu na weryfikację zasług i osiągnięć poszczególnych ludzi, ale służą także ustaleniu faktów, które mogą być przez następców dowolnie interpretowane. Oprócz tego ułatwiają zrozumienie logiki rozwoju danej dyscypliny i danej instytucji. W okresie 1990–1993 utrwaliła się koncepcja rozwoju psychologii na Śląsku jako nauki użytecznej społecznie.

Charakterystyczne cechy Instytutu Psychologii świadczące o jej indywidualności, w odróżnieniu od innych placówek uniwersyteckich tego typu, to:

1. Szybki wzrost liczby pracowników, zwłaszcza asystentów. Młoda wiekiem kadra, otwarta i chłonna na wszystko co nowe jednocześnie nie miała okazji zetknąć się z pewnym rodzajem tradycji, stałości, nie miała możliwości obcowania z różnorodną i dojrzałą samodzielną myślą, powstającą w środowiskach bogatych w tradycje, tworzących „szkoły”, mających mistrzów itp. Także młodzi samodzielni pracownicy nauki, obciążeni ponad miarę obowiązkami administracyjnymi, nie byli w stanie tworzyć owej atmosfery spokojnego namysłu, wytrwałego dyskusowania, twórczego fermentu. Starali się jednak o koleżeński doping, rzetelną ocenę koncepcji i wyników badań prac doktorskich, zapewnienie wszelkiej pomocy w procesie pracy w postaci staży, stypendiów, urlopów naukowych itp. Z tej pomocy nie wszyscy zainteresowani skorzystali jednakowo efektywnie. Odejście w 1982 roku 5 asystentów z Instytutu ze względu na niespełnienie warunków przewidzianych w ustawie, tj. ze względu na niezyskanie stopnia doktora świadczy o tym właśnie, że wysiłki w tym zakresie nie zaowocowały.

2. Duże tempo zmian organizacyjnych. Zmiany w zakresie „afiliacji” od Wydziału Humanistycznego poprzez Wydział Nauk Społecznych do uzyskania samodzielności włącznie z prawem doktoryzowania na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, nie mówiąc o licznych przeprowadzkach i reorganizacjach.

3. Ścisły związek z różnymi zadaniami o charakterze pedagogicznym, a mianowicie stworzenie programu psychologii dla nauczycieli, konsultacji dla przedstawicieli tego zawodu, dla nauczycieli szkół zawodowych, współpraca z poradniami wychowawczo-zawodowymi itp.

4. Dobra baza materialna. Uzyskanie własnego gmachu wydziałowego pozwalającego na rozlokowanie pracowników i studentów odpowiednio do oczekiwań w tym zakresie.

5. Ściślejszy niż w innych placówkach tego typu związek z regionem, doznawanie większych nacisków ze strony środowiska lokalnego, ale też poczucie satysfakcji z faktu pomagania osobom i instytucjom w rozwiązywaniu owych różnorodnych problemów.

6. Równoległy i równomierny rozwój wszystkich trzech podstawowych specjalizacji z zakresu psychologii stosowanej, tj. psychologii wychowawczej, psychologii klinicznej i psychologii pracy. Rozwój nowych subdyscyplin, w których stajemy się swoistymi „monopolistami”, tj. psychologii organizacji, psychologii klinicznej-sądowej i psychologii klinicznej-medycznej oraz psychologii nauczycielskiej.

7. Otwartość na współpracę i współdziałanie z innymi uczelniami i placówkami psychologicznymi. Każdego roku na spotkania naukowe przybywało do nas 4–6 zaproszonych naukowców z innych ośrodków, także nasi pracownicy byli zapraszani do innych ośrodków, choć oczywiście nie tak często. Przybywali też goście z zagranicy.

8. Stworzenie serii wydawniczej „Psychologiczne Problemy Funkcjonowania Człowieka w Środowisku Pracy”, na którą składają się prace empiryczne – monografie. Seria ta cieszy się uznaniem i popularnością.

W wyniku wyborów przewidzianych statutem uczelni, w dniu 8 listopada 1990 roku na stanowisko dziekana zatwierdzono prof. dr hab. Zofię Ratajczak. W dniu 16 listopada 1990 roku wybrano prodziekanów oraz pełnomocników dziekana do spraw studiów zaocznych i spraw studenckich. Prodziekanem ds. nauki została prof. dr hab. Irena Heszen-Niejo-dek (wówczas docent), prodziekanem ds. dydaktyki została prof. dr hab. Barbara Żechowska (wówczas docent), prodziekanem ds. dydaktyki psychologii – dr Jadwiga Timoszenko, pełnomocnikiem dziekana ds. studiów zaocznych – dr Władysława Błońska, pełnomocnikiem dziekana ds. studenckich – dr Maria Krzyśko.

Struktura Wydziału i zmiany organizacyjne w latach 1990–1993

- Wydział tworzyło 8 katedr, w tym 4 psychologiczne i 4 pedagogiczne:
- Katedra Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy;
 - Katedra Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej;
 - Katedra Społecznej Psychologii Kształcenia, przemianowana potem na Katedrę Psychologii Społecznej;

- Katedra Psychologii Klinicznej;
- Katedra Podstaw Pedagogiki i Historii Wychowania;
- Katedra Pedagogiki Społecznej;
- Katedra Pedagogiki Przedszkolnej i Nauczania Początkowego przemianowana następnie na Katedrę Pedagogiki Wczesnoszkolnej;
- Katedra Badań Placówek Oświatowych;
- Pracownia Praktyk Pedagogicznych.

W okresie 1990–1993 zlikwidowano Pracownię Kinezyjologii, w związku z przejściem jej kierownika – doc. dr hab. I. Ryguły w roku 1992 do Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach. W ramach ówczesnej Katedry Nauczania Początkowego działała Pracownia Technologii Kształcenia, pod kierunkiem dr M. Grzybowej. Przy Katedrze Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy działało Laboratorium Psychologiczne. W roku 1992 powstało Centrum Usług Psychologicznych dla Gospodarki.

Stan kadrowy Wydziału

Zmiany w stanie kadrowym Wydziału (dotyczy osób zatrudnionych na pełnym etacie) w okresie od stycznia 1991 roku do września 1993 roku obrazuje tabela 1 i 2:

Tabela 1

Stan kadrowy pracowników naukowych

Rok	Profesorowie tytularni	Profesorowie mianowani	Docenci i doktorzy habilitowani	Doktorzy (adiunkci i wykładowcy)	Magistry (asystenci i wykładowcy)
1991	6	3	7	49	75
1992	6	4	6	47	75
1993	7	5	3	59	73

Tabela 2

Stan kadrowy administracji

Rok	Pracownicy inżyniersko-techniczni	Pracownicy administracyjni DAG i dziekanatu	Pracownicy biblioteki
1991	18	32	5
1992	14	32	4
1993	14	32	5

W omawianym okresie stanowisko profesora zwyczajnego uzyskała prof. dr hab. Wanda Bobrowska-Nowak, a stanowiska profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Śląskiego następujące osoby: Jan M. Stanik, Barbara Żechowska, Krystyna Heska-Kwaśniewicz, Irena Heszen-Niejodek. Habilitację w roku 1990 uzyskała dr Danuta Drynda, a w roku 1991 – dr Dorota Ekiert-Grabowska (obecnie Oldroyd) i dr Władysława Łuszczuk. W roku 1993 tytuł profesora uzyskała dr hab. Irena Heszen-Niejodek, a stanowiska profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Śląskiego – doc. dr hab. Danuta Drynda i dr hab. Dorota Ekiert-Grabowska.

W wyniku przewidzianej ustawą okresowej oceny pracowników w roku 1993, wobec braku postępów naukowych, odeszło 7 osób, a na ich miejsce zostali przyjęci nowi pracownicy. Ruch kadrowy był także spowodowany sytuacją rodzinną poszczególnych osób (urlopy wychowawcze, odejścia na własną prośbę). Starano się nawiązać współpracę z samodzielnymi pracownikami nauki z innych ośrodków. W wymiarze 1/2 etatu pracował w roku akademickim 1991/1992 prof. dr hab. Stanisław Palka z Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w roku akademickim 1992/1993 – na pełnym etacie. Prof. dr hab. Wilhelmina Wosińska oraz dr hab. Marek Wosiński od 1990 roku, korzystając z urlopu bezpłatnego, pracują w uniwersytecie stanowym Arizona (w Tempe) w USA.

Na podkreślenie zasługuje fakt pełnienia funkcji kierowniczych przez adiunktów, a mianowicie np. kierowanie zespołem Katedry Społecznej Psychologii Kształcenia (przemianowanej na Katedrę Psychologii Społecznej) przez dr Marię Pietras oraz zespołem Katedry Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej przez dr Marię John-Borys.

Na Wydziale działały w sposób zgodny dwa związki zawodowe ZNP i NSZZ Solidarność.

Biblioteka wydziałowa w okresie 1990–1993 powiększyła zbiory o 1637 woluminów w roku 1991 i 1347 woluminów w roku 1992. Do końca sierpnia 1993 roku zakupiono 1474 woluminów. Zmalała natomiast, w związku z brakiem funduszy, liczba prenumerowanych czasopism zarówno naukowych, jak i o charakterze społecznym. Wzrost liczby studentów spowodował konieczność zwiększenia liczby dyżurów i liczby bibliotekarzy (na okres roku akademickiego 1992/1993 oddano do dyspozycji biblioteki jeden etat techniczny). Konieczne stało się powiększenie biblioteki i czytelni.

W dalszym ciągu utrzymuje się w tym okresie niekorzystna struktura kadrowa Wydziału, to znaczy za mało jest samodzielnych pracowników naukowych, a w związku ze zwiększonymi wymaganiami Rady Głównej odnośnie uprawnień do prowadzenia kierunku studiów – w wypadku niepozyskania z innych ośrodków pracowników samodzielnych pojawiła się groźba likwidacji kierunku psychologia. W związku z tym wymogiem

zwrócono się do Rady Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska o wyrażenie zgody na przeniesienie na nasz Wydział prof. dr. hab. Andrzeja Czyłoka na okres roku akademickiego 1993/1994 oraz podjęto starania o roczny okres zatrudnienia prof. dr. hab. Walentyny Kunicyny z Uniwersytetu w St. Petersburgu.

Dominującą grupą pracowników są adiunkci i ta grupa będzie zwiększała się w najbliższych latach. Niestety, jest ona nadmiernie obciążona obowiązkami dydaktycznymi i administracyjnymi, co niewątpliwie hamuje rozwój naukowy i awanse akademickie poszczególnych osób.

Działalność dydaktyczna

Wydział prowadził studia dzienne na kierunkach: psychologia, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, pedagogika resocjalizacyjna, nauczanie początkowe i wychowanie przedszkolne. W roku 1992, na wniosek Rady Głównej, dokonano integracji kierunków pedagogicznych i w roku akademickim 1992/1993 prowadzono już tylko dwa kierunki: pedagogikę i psychologię. Ponadto w roku akademickim 1991/1992 uruchomiono 3-letnie uzupełniające studia magisterskie zaoczne dla absolwentów studium nauczycielskiego. Studia zaoczne, od roku akademickiego 1992/1993, zgodnie z postanowieniem Senatu Uniwersytetu Śląskiego, są odpłatne. Dynamikę zmian w zakresie liczby studentów obrazuje tabela 3.

Tabela 3

Liczba studentów na studiach

Rok	Typ studiów	
	stacjonarne	zaoczne
1991	1111	689
1992	1163	830
1993	1183	1236

Charakterystyczną cechą tego okresu była wzrastająca presja na zwiększanie limitów przyjęć na studia zaoczne z zakresu nauczania początkowego, w związku z zaostrzeniem wymagań wobec nauczycieli przez władze oświatowe. Stan ten wciąż się utrzymuje i jeśli dalej tak będzie, Wydziałowi grozi przekształcenie w szkołę wyższą typu zawodowego.

Liczbę absolwentów Wydziału obrazuje tabela 4.

Tabela 4

**Liczba absolwentów
Wydziału Pedagogiki i Psychologii**

Rok	Studia stacjonarne			Studia zaoczne
	pedagogika	psychologia	razem	pedagogika
1991	150	37	187	21*
1992	156	43	199	132
1993	165	40	205	116
Razem	471	120	591	269

* Przejście na 5-letni cykl kształcenia na studiach zaocznych

Studenci naszego Wydziału byli wielokrotnie wyróżniani za dobre wyniki w nauce nagrodami rektora i stypendiami Ministra Edukacji Narodowej. W roku akademickim 1991/1992 takie stypendia otrzymało 4 studentów, w roku akademickim 1992/1993 – 2, a z 14 wniosków złożonych w czerwcu 1993 roku przyznano takie stypendia na rok akademicki 1993/1994 – 7 studentom naszego Wydziału.

W roku 1992 Wydział objął opieką Kolegium Nauczycielskie w Bytomiu, którego dyrektorem (w wyniku konkursu) został dr Piotr Barczyk. Przewodniczącą Rady Naukowej tegoż Kolegium została prof. dr hab. Wanda Bobrowska-Nowak, a zajęcia w nim prowadziło wielu pracowników Wydziału.

Na szczególne podkreślenie zasługuje aktywny udział prof. dr hab. Wandy Bobrowskiej-Nowak w pracach związanych z tworzeniem Uniwersytetu Polskiego w Wilnie. Warto podkreślić, że udział jest oparty na zasadach pracy społecznej.

Oprócz studiów stacjonarnych i zaocznych kontynuowano prowadzenie studium podyplomowego z zakresu resocjalizacji (pod kierunkiem dr Bogumiły Kosek-Nity). Pożądane było zorganizowanie innych rodzajów kształcenia podyplomowego, o które dopytywali się zainteresowani nauczyciele i administracja szkolna, mianowicie studium zarządzania oświatą.

Duży wkład pracy włożono w modernizację planu studiów pedagogicznych, która obecnie obowiązuje wszystkie specjalności. Pracom tym patronowała prof. dr hab. Barbara Żechowska, jako prodziekan ds. dydaktyki pedagogiki.

Działalność naukowa

Głównym celem Wydziału jest uzyskanie praw habilitacyjnych. Ma to znaczenie dla dalszego rozwoju naukowego. Celu tego nie udało się osiągnąć ze względu na ciągle jeszcze nieliczną kadrę samodzielnych pracowników naukowych, zwłaszcza w dziedzinie psychologii. Mimo to dorobek naukowy pracowników Wydziału w minionej kadencji był znaczny zarówno pod względem liczby publikacji, jak i poziomu i jakości prowadzonych badań. Odzwierciedleniem tego dorobku są dane zamieszczone w tabeli 5.

Tabela 5

Liczba publikacji naukowych pracowników Wydziału

Rok	Publikacje zwarte	Artykuły
1991	15	87
1992	15	171
Razem	30	258

W roku 1990, tj. roku rozpoczęcia kadencji, drukiem ukazało się 10 publikacji zwartych i 103 artykuły. Danych tych nie włączono do tabeli ze względu na fakt rozpoczęcia kadencji w grudniu 1990 roku. Brak danych za rok 1993 (niniejsza informacja obejmuje okres do połowy 1993 roku).

Redaktorem serii *Prace Psychologiczne* była prof. dr hab. Irena Heszten-Niejodek, redaktorem serii *Prace Pedagogiczne* – prof. dr hab. Wanda Bobrowska-Nowak. Na uwagę zasługuje fakt publikowania prac nie tylko w wydawnictwie uczelnianym, lecz także na szeroko pojętym rynku wydawniczym. Kilka pozycji ukazało się w języku angielskim (pod redakcją prof. zw. dr hab. A. Radziewicz-Winnickiego i dr Elżbiety Górnikowskiej-Zwolak).

Ważną dziedziną działalności Wydziału było doktoryzowanie młodych pracowników nauki. W latach 1990–1993 nieco spadła liczba doktoratów, ale utrzymano liczbę doktoratów przygotowywanych do otwarcia. I tak, w roku 1991 odbyła się obrona jednego doktoratu (K. Szmajke), w roku 1992 odbyła się obrona pracy doktorskiej Zbigniewa Spendla. Poza naszą uczelnią doktoryzowała się Anna Nowak. W roku 1993 przeprowadzono obrony prac doktorskich Jerzego Dyląga, Gabrieli Paprotnej, Ireny Pilch oraz poza naszym ośrodkiem odbyła się obrona pracy dr. Piotra Kowolika.

W tym okresie trzy osoby uzyskały stopień doktora habilitowanego, a mianowicie: Danuta Drynda, Dorota Ekiert-Grabowska i Władysława Łuszczuk.

Udział w konferencjach naukowych, krajowych i zagranicznych mimo ograniczonych środków na podróże i opłaty konferencyjne był znaczący. Ilustruje to tabela 6.

Tabela 6

Liczba konferencji

Rok	Konferencje krajowe		Konferencje zagraniczne	
	liczba konferencji	liczba referatów	liczba konferencji	liczba referatów
1991	36	50	13	13
1992	62	60	23	22
Razem	98	110	36	35

W roku 1990, tj. roku rozpoczęcia kadencji, pracownicy uczestniczyli w 39 konferencjach krajowych – z 33 referatami, oraz w 12 konferencjach zagranicznych – z 24 referatami. Danych tych nie włączono do tabeli ze względu na fakt rozpoczęcia kadencji w grudniu 1990 roku. Brak danych za rok 1993 (niniejsza informacja obejmuje okres do połowy 1993 roku).

W latach 1991–1993 Wydział zorganizował następujące konferencje o znaczeniu ogólnokrajowym:

1. „Człowiek w relacji pomocy” (Katedra Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy, 1991);
2. „Człowiek w procesie przemian gospodarczych” (Katedra Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy i Katedra Psychologii Społecznej, 1992);
3. „Zmiany społeczne. Wyzwania i zagrożenie dla jednostki” Kollokwium Psychologiczne Komitetu Nauk Psychologicznych PAN (Katedra Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy, 1992);
4. „Psychologia zdrowia w programie przeddyplomowym nauczania psychologii” (Pracownia Psychologii Medycznej Katedry Psychologii Klinicznej, 1993).

Wiele publikacji monograficznych oraz skryptów było podstawą nagród rektorskich. Nagrodę za najlepszą pracę doktorską uzyskała w roku 1992 dr Małgorzata Górnik-Durose.

Ze środków na badania własne Wydziału przyznano stypendium habilitacyjne jednej osobie oraz stypendia doktorskie ośmiu osobom. Stypendia przyznawano na okres od 3 do 6 miesięcy.

Wyjazdy na konferencje krajowe i zagraniczne, zakupy aparatury badawczej, niektóre publikacje finansowane były z funduszy przyznawanych

Wydziałowi na badania własne i działalność statutową. W roku 1991 była to kwota 325 700 zł, w roku 1992 – 321 900 zł, a w roku 1993 – 395 500 zł.

Warto dodać, że baza materialna Wydziału, która jest podstawą zarówno badań naukowych, jak i nowoczesnej dydaktyki, powiększyła się o 2 kserografy, 3 komputery (dziekanat, dział harmonogramów). Zakupiono komputer wysokiej klasy, drukarkę laserową oraz pakiet oprogramowania SYSTAT do laboratorium komputerowego (część środków pochodziła z funduszu na badania własne Katedry Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy).

Z funduszy na badania własne dodatkowo zakupiono na potrzeby katedr 3 elektroniczne maszyny do pisania, 2 komputery XT wraz z drukarkami, 3 kamery wideo, 2 magnetowidy, kserograf oraz dyktafony.

Na podkreślenie zasługuje aktywny udział przedstawicieli naszego Wydziału w senackich komisjach, w pracach których brali udział: prof. dr hab. H. Moroz, dr A. Mężyk, dr J. Timoszenko, dr M. Krzyśko, prof. dr hab. K. Heska-Kwasniewicz i inni. Ogromny wkład pracy wniosła prof. dr hab. W. Bobrowska-Nowak jako przewodnicząca wydziałowej komisji ds. oceny pracowników (wskazując na osoby o prawidłowym rozwoju naukowym oraz na nowe obszary badawcze) oraz jako członek komisji senackiej do oceny samodzielnych pracowników nauki. Na uwagę zasługuje sprawowanie przez dr W. Błońską funkcji pełnomocnika rektora ds. Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Podkreślić należy także fakt, iż szereg zajęć w ramach UTW odbywało się w pomieszczeniach naszego gmachu.

Do spraw, dla których mimo starań nie udało się znaleźć pozytywnego rozwiązania, należały: niepozyskanie samodzielnych pracowników nauki z zakresu psychologii, zmniejszenie się liczby promocji doktorskich (co jest odbiciem ogólnopolskiej tendencji), nieuzyskanie uprawnień habilitacyjnych, zbyt powolny proces wydawania „Chowanny” przy jednoczesnym uzyskaniu poparcia dla pisma wszystkich wybitnych pedagogów i psychologów, którzy weszli w skład Rady Redakcyjnej, stworzeniu nowej linii pisma i nadaniu mu nowej szaty graficznej.

Nie udało się pobudzić do aktywnej pracy samorządu studenckiego. Klub „Pod Rurą” przeobraził się w klub osiedlowy dla młodzieży. Trzeba jednak przyznać, że samorząd studencki popierał taką koncepcję klubu, twierdząc, że jest to jedna z kulturotwórczych ról Wydziału. Aktywnie działało Akademickie Koło Higieny Psychiczej pod kierunkiem dr. M. Adamca, zapraszając na spotkania wybitnych praktyków, psychologów i terapeutów.

Zofia Ratajczak